

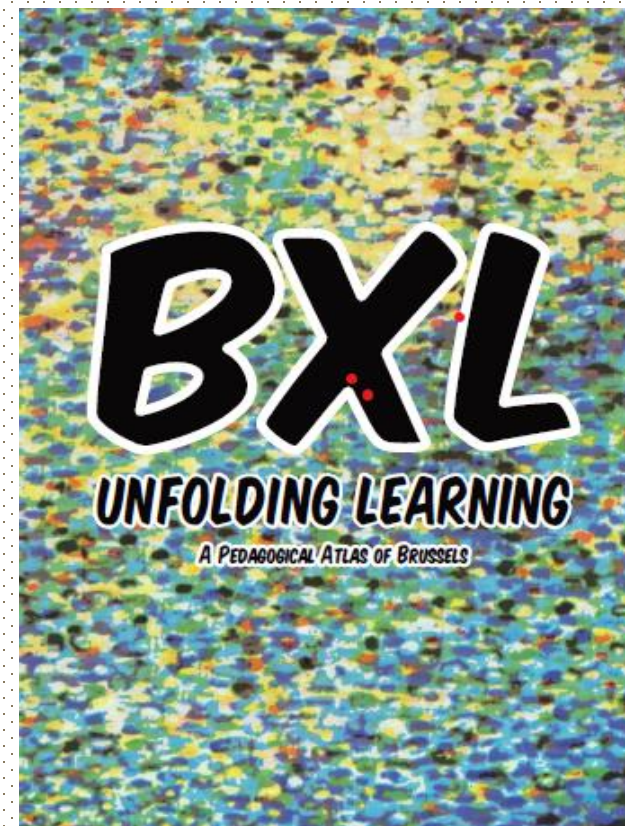
BRUSSEL - hoofdstad der dromen

een pedagogische atlas

Berre Decorte, Ine Boons, Taylor Gassaway, Elisa Nies, ...

Jan Masschelein, Mieke Berghmans, Maarten Simons

Opzet

Presentatie van een **pedagogische atlas** van Brussel, gebaseerd op een studiereis

Regeneratie van een oude pedagogische vorm: **de studiereis**

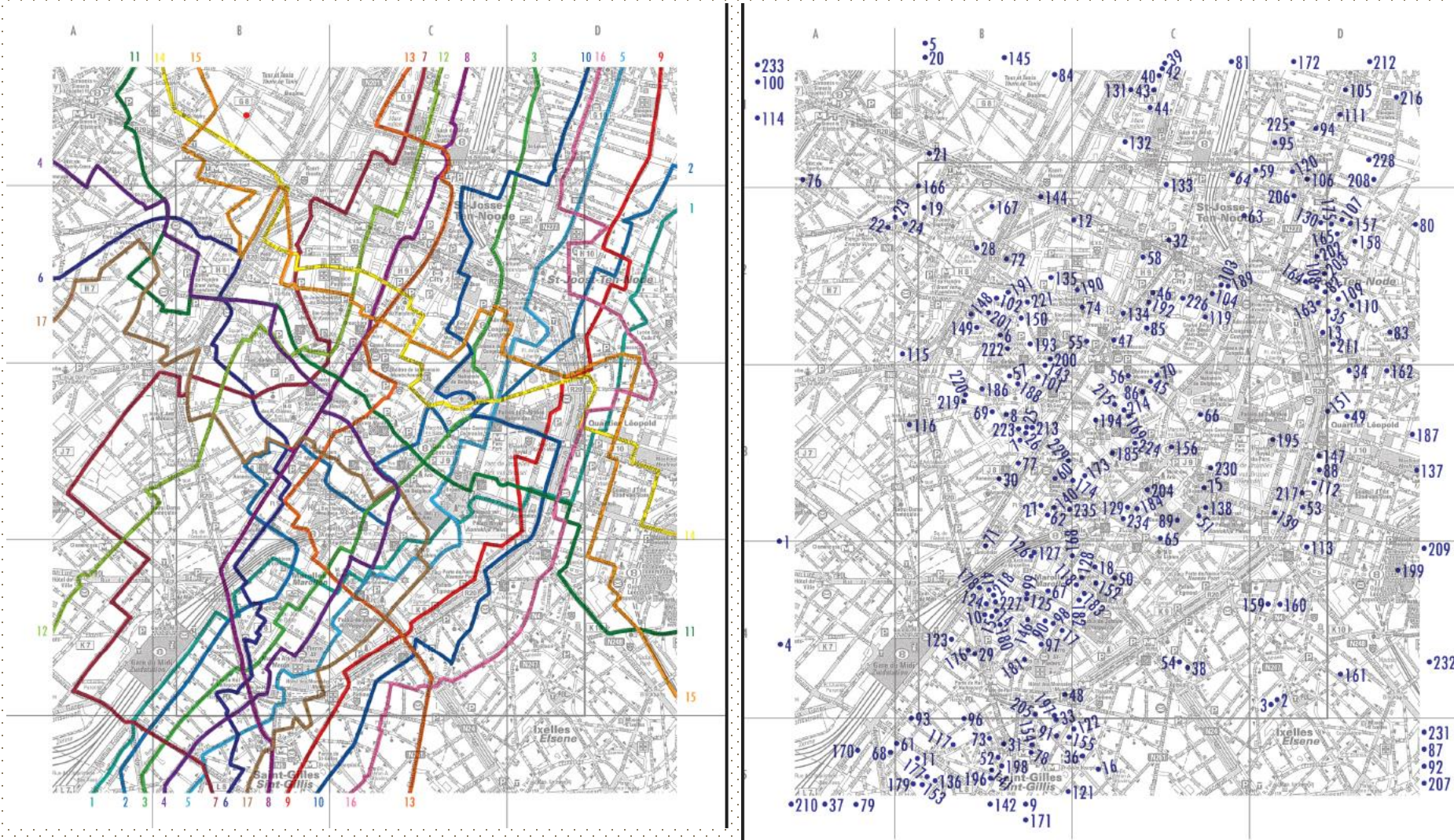
de vormende betekenis, voor studenten, voor stad zelf

kenmerken en ingrediënten van een studiereis

kritisch-pedagogisch veldwerk

Studie-ervaringen

Atlas (1) Presentatie van de studenten

AND TABLE OF CONTENTS...

AND AN INTRODUCTION...

2	AND A WEEK IN BRUSSELS...
10	AND A DIARY OF WALKING ONE LINE...
14	AND POSSIBILITIES...
16	AND THE LEARNING LIST...
26	AND A SUMMARY OF PRELIMINARY MAPPING...
29	AND LOOKING DOWN TO EARTH...
32	AND INTERACTION AND LANGUAGE IN BRUSSELS...
35	AND UNFOLD THE SOUL OF BRUSSELS...
38	AND A TOPOLOGY OF LEARNING...
40	AND A CROSS-SECTIONAL ANALYSIS OF POWER...
42	AND THE BODILY EXPERIENCES OF LEARNING SPACES...
45	AND AN ATLAS OF HIDDEN PLACES...

AND PLURIVERSITY & LANGUAGE - THE ATMOSPHERE OF BRUSSELS...

49	AND BRUSSELS AS A PLURIVERSITY
50	AND LANGUAGE & TRANSLATION...
54	AND A WORLD RECORD OF LANGUAGES...
56	AND UNTRANSLATABLE LANGUAGE...

AND POINTS OF THE PRESENT - RESPONSES TO THE PLURIVERSE...

60	AND A CITY OF THE PRESENT - THE UNIQUENESS OF BRUSSELS
73	AND SELECTION CRITERIA FOR POINTS OF THE PRESENT...
80	AND THE SELECTION OF SPACES...
82	AND INSIDE INDENTS - TYPES OF MAPPING...

AND CASE STUDIES...

96	AND ATELIER DE QUARTIER DE FOYER - CASE STUDY #1...
101	AND MONTPOINT - CASE STUDY #2...
106	AND PLACE DU JEU DE BALLE - CASE STUDY #3...
111	AND DE PIANOFARRISER - CASE STUDY #4...
115	AND JOSAPHAT PARK - CASE STUDY #5...
120	AND LOCAL DE QUARTIER - CASE STUDY #6...
125	AND THE BEGLIJNHOEKER - CASE STUDY #7...
131	AND GRAND HOPPE - CASE STUDY #8...
135	AND DOUBLE CLUCK - CASE STUDY #9...
141	AND DE WALLE - CASE STUDY #10...
145	AND CENTRE P&L NORD - CASE STUDY #11...
149	AND CAMP OF REFUGEES - CASE STUDY #12...
154	AND EAR OF THE STORM...

AND A PLACE FOR EVERY BODY...

160	AND A PECULIAR PLACE OF LEARNING...
161	AND A STORY...
162	AND A TIMELINE...
164	AND A 'TO WAIT LIST'...
166	AND DANCER OF A MONDIAL EDUCATION STUDENT...
171	AND A VISIT TO THE HUMANITARIAN HW...

AND "ET CETERA"...

176	AND ACKNOWLEDGMENTS...
178	AND INSPIRATION...
180	AND A NOTE ON THE DESIGN OF THE ATLAS...

Atlas (2)

de 'pedagogische kracht' van Brussel
dichtheid en ontontkoombaarheid van onvertaalbare
werelden: én, én, én, én
dubbele betekenis van het 'entre': *tussen en kom binnen*

de uitnodiging tot springen 'hangt in de lucht' (het is een atmosfeer)
ze is avontuurlijk en riskant
wordt dus ook vaak geweigerd

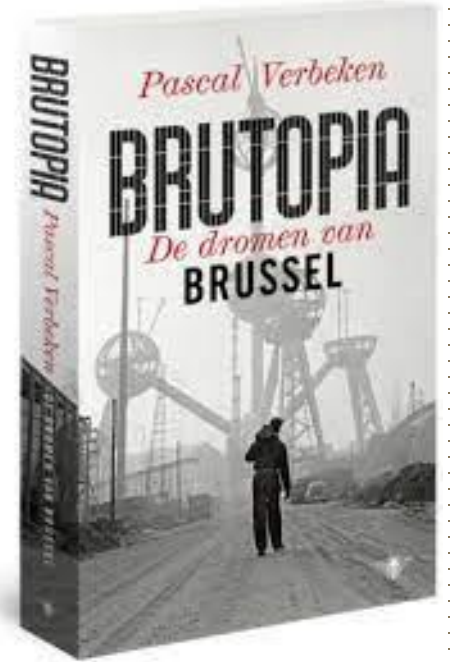
ze nodigt uit om "onze trotse rijpheid van geest [maturiteit] af te
leggen, en weer dwaze kleine kinderen [minderjarigen/infans] te
worden, in de ogen van de rede" (William James)

Atlas (3)

niet verbonden door één droom
een pluriversum
een veelheid aan 'buiten(s)'

het 'buiten' kan moeilijk 'sociaal' zijn
niet door één groep toe te eigenen
daardoor een zekere intensiteit, een sterk 'publiek aspect'

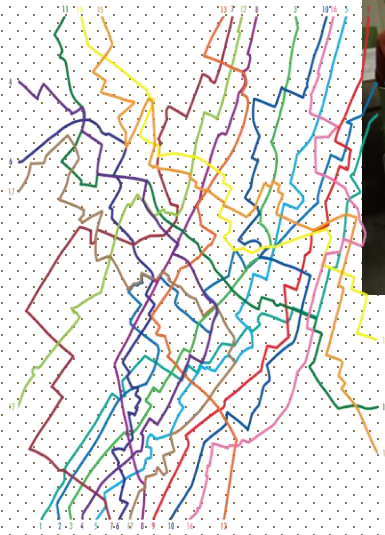
punten van pedagogische heden
zetten in op de uitnodiging tot binnenkomen en springen
markeren kennismakingsdispositieven
er wordt 'aardse' taal gemaakt niet lokaal of globaal
cf. conversatietafels aan de grenzen van werelden

Studiereis

I LEARNED A LOT FROM THIS LIBRARY THAT ORGANIZED ART WORKSHOPS. THEY ARE OPEN AND FREE FOR EVERYONE SO YOU CAN LEARN A LOT.

CEMEA (EMPLOYEE) DIFFERENT ORGANISATIONS & COMMUNITIES COME TO LEARN. IT'S NOT LIKE LEARNERS IN SCHOOLS BUT GROUP DYNAMICS. THE INVITES TO LEARN IS THAT EVERYBODY HAS THE POSSIBILITY TO LEARN SOMETHING & APPROPRIATE SOMETHING. WE HAVE A CONVIVIAL ATMOSPHERE WITH ATTENTION FOR EVERY PERSON.

Studiereis (1): arrangeren van een ‘vormende ontmoeting’

Kennismakings/ontmoetingsvorm, aandachtsvorm, zorgvorm
(geen vorm om ‘data’ te verzamelen, te identificeren)

Reis om werelden te ontmoeten en te exploreren
(geen reis om verklarende aanspraken te onderzoeken, om theorieën toe te passen)

Ontmoetingen zijn vormend, voor én studenten én voor de stof (‘Brussel’) zelf
(geen verering van de persoon, geen verering/demonisering van de stad)

Voorwaarde: ‘onbeslist’ deel van studenten en van de stad in het spel brengen
(geen comfortabele reis, geen pedagogisch toerisme)

Studiereis (2): kenmerken van ‘vormende ontmoeting’

Brussel ontmoeten: niet ‘navigerend’ (intentioneel), maar ‘zwervend’ (attentioneel)

aandachtig, nieuwsgierig, vergt veel inspanning, veel werk, vraagt om verplaatsing

Brussel ontmoeten: niet ‘verterend’ maar ‘proevend’

proeven is bedachtzaam en avontuurlijk leren waarnemen van de effecten van onbepaalde, gesitueerde ontmoetingen (Stengers)

Brussel ontmoeten niet 'testend' , maar 'tastend'

Tasten is durven 'blind' de eerste stap te zetten waarbij men zichzelf 'overgeeft' (ervaren en mogelijke verandering).

Brussel ontmoeten: niet 'herkennend' en 'toepassend', maar 'ontvangend'

Belang van het ongedefinieerde, onbesliste, onherkenbare, niet-definieerbare

Brussel ontmoeten: niet 'lerend', maar in de 'studie-modus'

Aandachtig, open, beschikbaar; avontuurlijk en risicovol; oordeel opschorten; willen werken

Studiereis (3): ingrediënten

Wandel arbitraire lijnen

wandel ze alleen of met twee
met notitieboek (doorbreekt intenties van studenten en stad)

Spreek een protocol af

wat, hoe, wanneer noteren, waar, wanneer, met wie
converseren, hoe registreren, waar, hoe, wanneer foto's nemen
laat foto's nooit notities en schetsen vervangen
werk met een notaboek en handmatig noteren!

Zorg voor een gedeelde plek

studiereis vraagt ook veel werk 'binnen'
belang van gedeelde, werkplek

Verplaats/vertaal wat is genoteerd, geregistreerd

maak collectieve kaarten op papier, verschillende kaarten, maquettes ook
besteed zorg en aandacht aan het maken (esthetiek)

Verplaats digitale foto's

naar geprint materiaal of projecteer ze op groot/gedeeld scherm
zorg dat wat op het scherm komt ook altijd 'verplaatst' wordt

Abstraheer conversaties

naar (discrete/gescheiden) uitspraken en woorden,
materialiseer ze op aparte kaarten zodat je er op kan 'terug komen'

Geef namen, maak legendes bij de kaarten

probeer observaties, affecten, ervaringen te benoemen
wees aandachtig voor en zorgvuldig in het maken van onderscheidingen

Maak lijsten, zonder einde

zoals boodschappenlijst, zonder logica
voeg vreemde entiteiten bij elkaar, waardoor je aandacht moet schenken

Maak tijd voor het collectieve werk

maak tijd voor het collectief maken van gedeeld studiemateriaal
het collectieve 'genereert' een stad, doet de stad spreken

Draag zorg voor de werkcondities

neem/geef tijd, vraag om discipline
werk ook deels residentieel (studenten en docenten in dezelfde condities)
niet student-gecentreerd, maar werk-gecentreerd en samenleven-met-werk

Maak tijd voor het studiemateriaal

voer intensieve gesprekken met studenten vertrekkend van hun notities, kaarten
stel een sociaal dieet voor (om aandacht te genereren voor het werk)
zorg dat scherm en tele-werk het handen- en voetenwerk niet vervangt

Werk intensief, zorg voor ritme

het samen maken (inclusief de moeheid/ vreugde draagt bij om een 'verterende omgang of exploratie' te vermijden, ze draagt bij tot een 'proevende' omgang, een voorzichtig, bedachtzaam, situationeel exploreren

Heb vertrouwen, werk aan een studie-atmosfeer

het is een studie-reis, veld-werk
een ja-zeggen ten aanzien van andere werelden in deze wereld
het is altijd een durven van de eerste stap die ook een sprong is

Zorg voor een publieke presentatie

“Ze hebben zich getransformeerd in ‘deze studenten’ en de randomstad heeft zich getransformeerd in ‘deze stad’, deze die we doorlopen hebben met onze stappen, deze waarnaar onze ogen gekeken hebben, deze die onze woorden en kaarten geschreven hebben. Daar is deze stad aanwezig, haar materialiteit, maar ook het lichaam van haar studenten. En hun taal, en hun blik, en hun denken. Dat is waarom al deze ‘maaksels’ waar zijn’ (Jorge Larrosa)

Studiereis (4): verjonging van kritische pedagogiek

vormende, kritische ontmoeting:

kennismaking, waar het niet gaat om snelle identificaties en vluchtige emoties

geen beoordeling, maar verbinden/verstrengeling

niet wijzen op verarming, maar zoeken naar verrijking

gevoelig worden voor wat er toe doet in pedagogisch werk; dit benoemen en onderscheiden (niet onverschillig)

bekwaam worden om in pedagogisch handelen het 'horen' van de vraag tot (collectief) 'werk' te maken en te laten vooraf gaan aan een mogelijk antwoord (Cfr. Freire)

Politisering van pedagogisch werk/vormingswerk

Freire in *Pedagogie van de onderdrukten*: “menselijke existentie ... kan alleen gevoed worden**door echte woorden waarmee mensen de wereld veranderen.** Menselijke existentie **betekent de wereld benoemen, haar veranderen.** Als de wereld eenmaal een naam heeft, doet ze zich aan de benoemers weer voor als een probleem en vraagt van hen een opnieuw benoemen. Mensen groeien niet in zwijgen, maar in woord, in arbeid, in actie-reflectie**Dialog is de ontmoeting tussen mensen, door tussenkomst van de wereld, om de wereld te benoemen**” (p.72-73)

Studie-ervaringen

I LEARNED A LOT FROM THIS LIBRARY THAT ORGANIZES ART WORKSHOPS. THEY ARE OPEN AND FREE FOR EVERYONE SO YOU CAN LEARN A LOT.

CEMEA (EMPLOYEE) DIFFERENT ORGANISATIONS & COMMUNITIES COME TO LEARN. IT'S NOT LIKE LEARNING IN SCHOOLS BUT ALTERNATIVE WAY ABOUT DIFFERENT THINGS LIKE GROUP DYNAMICS. WHAT INVITES TO LEARN IS THAT EVERYBODY HAS THE POSSIBILITY TO BE ABLE TO DO IT. ENCOUNTER MAKE IT POSSIBLE TO LEARN SOMETHING & APPROPRIATE APPRECIATE SOMETHING. WE HAVE A CONVIVAL ATMOSPHERE WITH ATTENTION FOR EVERY PERSON.

